

Обґрунтування до питання про схвалення проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження Зміни до Кодексу газотранспортної системи»

Відповідно до положень статті 4 Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон України) до компетенції Регулятора на ринку природного газу належать, зокрема, затвердження кодексу газотранспортної системи.

Так, на виконання вимог Закону України, Кодекс газотранспортної системи було затверджено постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493 (далі – Кодекс ГТС), який є регламентом функціонування газотранспортної системи України.

Керуючись положеннями пункту 3 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», з метою удосконалення Кодексу ГТС та забезпечення ефективного функціонування ринку природного газу НКРЕКП було прийнято постанову від 28.04.2017 № 615 «Про затвердження Змін до постанови НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2493», якою були внесені зміни до Кодексу ГТС, у тому числі у частині фінансового забезпечення (далі – Постанова № 615).

З метою мінімізації фінансових ризиків оператора газотранспортної системи, Постановою № 615 були внесені зміни, відповідно до яких главу 2 розділу VIII Кодексу ГТС викладено в новій редакції.

При цьому, пунктом 4 главу 2 розділу VIII Кодексу ГТС, із змінами внесеними Постановою № 615, визначено критерії відбору банківських установ, гарантії яких приймаються у якості фінансової гарантії.

Разом з тим, відповідно до рішення Окружного адміністративного суду міста Києва у справі від 07.09.2018 № 826/11538/17 вирішено:

«Визнати протиправним та скасувати підпункт 2 пункту 5 постанови НКРЕКП від 28 квітня 2017 року № 615 «Про затвердження Змін до постанови НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2493», яким викладено в новій редакції главу 2 розділу VIII Кодексу газотранспортної системи».

При цьому, варто зазначити, що позовні вимоги ТОВ «Газоторгова компанія», ТОВ «Нафтогаз-Альянс» та ПАТ «РВС Банк» стосувалися скасування лише пункту 4 глави 2 розділу VIII Кодексу ГТС (у редакції Постанови № 615), яким визначені вимоги до банків-надавачів фінансового забезпечення.

Разом з тим, НКРЕКП на постійній основі здійснює заходи направлені на удосконалення нормативно-правових актів, які регулюють відносини на ринку природного газу.

Так, після набрання чинності Постановою № 615, у Кодекс ГТС вносились зміни, зокрема постановами НКРЕКП від 27.12.2017 № 1437 та від 25.09.2018 № 1079 були внесені зміни у тому числі в главу «2. Фінансове забезпечення» розділу VIII, які на сьогодні є чинними.

Таким чином, у зв'язку з прийняттям рішення Окружним адміністративним судом міста Києва щодо скасування глави 2 розділу VIII Кодексу ГТС (у редакції Постанови № 615) в цілому, виникає невизначеність щодо застосування суб'єктами ринку природного газу норм, які внесені

змiнами до Кодексу ГТС, затвердженими постановами НКРЕКП вiд 27.12.2017 № 1437 та вiд 25.09.2018 № 1079.

Враховуючи вищевикладене, керуючись положеннями статтi 17 Закону України «Про Нацiональну комiсiю, що здiйснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Департаментом iз регулювання вiдносин у нафтогазовiй сферi розроблено проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змiни до Кодексу газотранспортної системи», яким перебачено викласти главу 2 роздiлу VIII Кодексу ГТС в новiй редакцiї, з урахуванням змiн внесених постановами НКРЕКП вiд 27.12.2017 № 1437 та вiд 25.09.2018 № 1079, а також рiшення Окружного адмiнiстративного суду мiста Києва у справi вiд 07.09.2018 № 826/11538/17, з урахування позовних вимог ТОВ «Газоторгова компанiя», ТОВ «Нафтогаз-Альянс» та ПАТ «РВС Банк».

Цей Проект постанови має ознаки регуляторного акта.

З огляду на зазначене, Департамент iз регулювання вiдносин у нафтогазовiй сферi пропонує:

1. Схвалити проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змiни до Кодексу газотранспортної системи».

2. На виконання положень статтi 15 Закону України «Про Нацiональну комiсiю, що здiйснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» оприлюднити проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змiни до Кодексу газотранспортної системи» на офiцiйному веб-сайтi НКРЕКП www.necg.gov.ua з метою одержання зауважень i пропозицiй вiд iнших органiв державної влади, фiзичних та юридичних осiб, їх об'єднань та iнших зацiкавлених осiб.

Директор Департаменту

Т. Рябуха

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Зміни до
Кодексу газотранспортної
системи

Відповідно до статті 4 Закону України «Про ринок природного газу» та статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміну до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823, що додається.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її опублікування в офіційному друкованому виданні – газеті «Урядовий кур'єр».

Голова НКРЕКП

О. Кривенко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної
комісії, що здійснює
державне регулювання у
сферах енергетики та
комунальних послуг
_____ № _____

Зміна до Кодексу газотранспортної системи

Главу 2 розділу VIII викласти в такій редакції:

«2. Фінансове забезпечення

1. З метою забезпечення виконання зобов'язань замовника послуг транспортування щодо оплати послуг оператора газотранспортної системи за договором транспортування природного газу замовник послуг транспортування зобов'язаний надавати оператору газотранспортної системи фінансове забезпечення у випадках та відповідно до вимог, встановлених у цьому Кодексі, або здійснити попередню оплату таких послуг на підставі договору транспортування природного газу.

Замовник послуг транспортування самостійно визначає форму свого фінансового забезпечення щодо всіх його фінансових зобов'язань перед оператором газотранспортної системи з урахуванням вимог цієї глави. Інформація про розмір та доступний залишок фінансового забезпечення замовника послуг транспортування має відображатись та бути доступною такому замовнику на інформаційній платформі.

Замовник послуг транспортування визначає розмір свого фінансового забезпечення щодо його фінансових зобов'язань перед оператором газотранспортної системи на рівні не менше розміру достатнього фінансового забезпечення відповідно до вимог, установлених у цьому Кодексі.

Оператор газотранспортної системи визначає розмір достатнього фінансового забезпечення для кожного замовника послуг транспортування відповідно до вимог, установлених у цьому Кодексі, та інформує замовника послуг транспортування з розрахунком кожної складової, відповідно до яких було визначено розмір достатнього фінансового забезпечення відповідно до вимог цього пункту.

2. Послуги доступу до потужності в точках входу та виходу до/з газотранспортної системи оператора газотранспортної системи надаються на умовах 100 % попередньої оплати (крім випадку, передбаченого цим пунктом) у розмірі вартості розподіленої потужності на період газового місяця для послуг на період газового місяця, кварталу та/або року за п'ять банківських

днів до початку газового місяця, у якому буде забезпечуватись доступ до потужностей.

Якщо така попередня оплата не буде надана замовником послуг транспортування у строк, визначений цим пунктом, то оператор газотранспортної системи тимчасово (до внесення відповідного фінансового забезпечення) зупиняє надання послуг, стосовно яких замовник не надав фінансове забезпечення, а в разі ненадання фінансового забезпечення протягом наступних 5-ти робочих днів після припинення надання послуг - анулює розподіл потужності, щодо якої не була здійснена попередня оплата, та пропонує таку розподілену потужність іншим замовникам послуг транспортування у якості вільної потужності згідно з розділом IX цього Кодексу. При цьому такий замовник послуг не звільняється від зобов'язань щодо сплати за розподілену потужність на час зупинення надання послуг.

Для послуг доступу до потужності на період однієї газової доби 100 % попередня оплата у розмірі не менше від вартості послуги доступу до потужності на період газової доби, яка планується для використання згідно з номінацією, має бути отримана оператором газотранспортної системи на його рахунок до часу подання такої номінації.

У випадку якщо споживачі замовника послуги транспортування розраховуються з ним через поточний рахунок зі спеціальним режимом використання, оплата замовника за послуги транспортування (у тому числі послуги доступу до потужності) здійснюється з поточного рахунку зі спеціальним режимом використання замовника на поточний рахунок оператора газотранспортної системи кожного банківського дня згідно з алгоритмом розподілу коштів, затвердженим Регулятором.

3. Фінансове забезпечення виконання замовником послуг транспортування зобов'язань щодо оплати за вчинення дій з врегулювання добового небалансу обсягів природного газу, які подаються до газотранспортної системи і відбираються з неї, надається оператору газотранспортної системи разом з поданням номінації в одній або декількох з таких форм:

банківської гарантії;

передачі замовником послуг транспортування природного газу оператору газотранспортної системи в якості фінансового забезпечення грошових коштів на підставі договору транспортування природного газу.

Оператор газотранспортної системи перевіряє фінансове забезпечення замовника послуг транспортування щодо його достатності при поданні замовником послуг транспортування номінацій/реномінацій та торгових сповіщень на відчуження.

Розмір достатнього фінансового забезпечення замовника послуг транспортування на період газової доби (D) не повинен бути менше суми таких значень з урахуванням особливостей, визначених абзацами тринадцятим – п'ятнадцятим цього пункту:

1) неоплаченої вартості негативного небалансу за попередній газовий місяць (за його наявності); та

2) неоплаченої плати за нейтральність балансування (позитивного значення плати за нейтральність балансування, яка стягується з замовника послуг транспортування природного газу на користь оператора газотранспортної системи); та

3) нарахованої суми вартості добових негативних небалансів поточного розрахункового періоду. При розрахунку суми вартості добових негативних небалансів така сума зменшується на суму вартості добових позитивних небалансів за попередні газові доби поточного газового місяця, але не більше ніж на суму вартості добових негативних небалансів за попередні газові доби поточного газового місяця; та

4) від'ємного значення між плановими обсягами подачі природного газу та плановими обсягами відбору природного газу згідно з номінацією та/або реномінацією замовника послуг транспортування природного газу; та

5) незнижувального залишку фінансового забезпечення, який становить розмір вартості газу, який споживачі замовника послуг транспортування, зареєстровані за ним у Реєстрі споживачів постачальника, сумарно використали у попередньому газовому місяці за останні п'ять діб для хімічних та металургійних підприємств та за останні три доби для інших споживачів.

Рівень достатнього фінансового забезпечення повинен бути забезпечений замовником послуг транспортування природного газу не пізніше ніж за три години до кінцевого строку подання номінації або за три години до подачі реномінації.

У випадку якщо на момент перевірки достатності фінансового забезпечення замовник послуг транспортування не надав фінансове забезпечення у необхідному розмірі, то оператор газотранспортної системи відхиляє подані замовником послуг транспортування номінацію/реномінацію, торгове сповіщення на відчуження з підстав недостатності фінансового забезпечення. При цьому якщо замовник послуг транспортування є постачальником, оператор газотранспортної системи вносить до Реєстру споживачів цього постачальника інформацію про припинення такому постачальнику через три дні (п'ять днів по споживачах, які належать до підприємств металургійної та хімічної промисловості) з дня відхилення номінації/реномінації статусу діючого постачальника для всіх його споживачів та одночасно інформує через інформаційну платформу відповідного оператора газорозподільної системи про відсутність у споживачів постачальника.

Для замовника послуг транспортування, яким є газовидобувне підприємство, розмір достатнього фінансового забезпечення зменшується на вартість добового обсягу видобутку, що є найменшим за останні три календарні місяці згідно з алокаціями подач цього газовидобувного підприємства.

Для замовника послуг транспортування, яким є оператор газорозподільних систем, розмір достатнього фінансового забезпечення повинен дорівнювати виключно розміру елементу витрат «вартість газу на технологічні та власні потреби» річної планованої тарифної виручки, встановленої для цього оператора газорозподільних систем, поділеного на 365.

Для замовників послуг транспортування, у яких одночасно відсутня прострочена заборгованість перед оператором газотранспортної системи з оплати негативних небалансів та відсутні випадки прострочення за останні дванадцять місяців оплати грошових зобов'язань перед оператором газотранспортної системи з оплати негативних небалансів, розмір достатнього фінансового забезпечення дорівнює виключно розміру від'ємного значення між плановими обсягами подачі природного газу та плановими обсягами відбору природного газу згідно з номінацією та/або реномінацією замовника послуг транспортування природного газу.

Для всіх інших замовників послуг транспортування, у тому числі замовників, які останні шість місяців не замовляли послуги транспортування, розмір достатнього фінансового забезпечення визначається в загальному порядку, визначеному цим пунктом.

Грошові кошти, які надаються замовником послуг транспортування оператору газотранспортної системи як фінансове забезпечення, не вважаються попередньою оплатою за вчинення дій з врегулювання добового небалансу та не підлягають поверненню замовнику послуг транспортування до моменту виконання умов договору транспортування природного газу в частині грошових зобов'язань, виконання яких вони забезпечують.

У разі невиконання замовником послуг транспортування зобов'язання щодо оплати за вчинення дій з врегулювання добового небалансу згідно з умовами договору транспортування природного газу оператор газотранспортної системи в односторонньому порядку здійснює зарахування грошових коштів, які надані замовником послуг транспортування у вигляді фінансового забезпечення, у рахунок оплати наданих за вчинення дій з врегулювання добового небалансу, про що відповідно повідомляє замовника послуг транспортування.

Фінансове забезпечення у формах банківської гарантії може надаватися у гривнях, доларах США та євро. Якщо фінансове забезпечення у формі банківської гарантії буде надано в іноземній валюті, то для розрахунку достатності розміру фінансового забезпечення використовується офіційний курс Національного банку України на день такого розрахунку.

Банківські гарантії, видані банками, щодо яких Національним банком України прийнято рішення про віднесення до категорії проблемного або неплатоспроможного протягом строку дії відповідної банківської гарантії, не вважаються належним фінансовим забезпеченням.

Оператор газотранспортної системи не має права встановлювати будь-які вимоги та критерії до банків, банківські гарантії яких будуть надані замовниками послуг транспортування в якості фінансового забезпечення.

Вартість природного газу розраховується як добуток обсягу природного газу і маржинальної ціни придбання, яка визначається відповідно до положень розділу XIV цього Кодексу, та щоденно оприлюднюється оператором газотранспортної системи на своєму веб-сайті.

При визначенні розміру фінансового забезпечення щодо оплати за вчинення дій з врегулювання добового небалансу не враховуються обсяги природного газу, які плануються до транспортування в рамках виконання спеціальних обов'язків, покладених на такого замовника в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Строк дії фінансового забезпечення повинен закінчуватись не раніше ніж через 5 робочих днів після настання строку здійснення оплати дій з врегулювання добового небалансу за період, в якому таке фінансове забезпечення враховувалось оператором газотранспортної системи для надання послуг транспортування природного газу.

Повернення грошових коштів, наданих замовником послуг транспортування в якості фінансового забезпечення, здійснюється на умовах договору, на підставі якого воно було надане, а у випадку якщо такі умови не встановлені – на вимогу замовника послуг транспортування у строк не пізніше п'яти банківських днів з моменту отримання оператором газотранспортної системи вимоги від замовника послуг транспортування за умови, якщо розмір фінансового забезпечення, що залишиться після повернення грошових коштів, достатній згідно з вимогами цього Кодексу, в іншому випадку – з моменту закінчення строку дії фінансового забезпечення та за умови відсутності заборгованості за надані послуги.

Замовник послуг транспортування має право використовувати надане оператору газотранспортної системи одне й те саме чинне фінансове забезпечення протягом часу надання послуг транспортування.

Фінансове забезпечення щодо оплати за вчинення дій з врегулювання добового небалансу не вимагається від замовників послуг транспортування, які мають довгостроковий кредитний рейтинг не нижчий за рівень «BBB», підтверджений агентством (компанією) Standard & Poor's та/або Fitch IBCA, та/або не нижчий за рівень «Baa2», підтверджений агентством (компанією) Moody's Investors Service.

Банківські гарантії, видані банками, щодо яких Національним банком України прийнято рішення про віднесення до категорії проблемного або неплатоспроможного протягом строку дії відповідної банківської гарантії, не вважаються належним фінансовим забезпеченням.».

Директор Департаменту
із регулювання відносин
у нафтогазовій сфері

Т. Рябуха